

ANTAGANDEHANDLING

BESTÄMMELSER

GRÄNSBETECKNINGAR

- Gräns för bestämmeområdet
- Användningsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

- N Skogsmark
- Q Användning anpassad till bebyggelsens och odlingslandskapets kulturvärden

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Då området utgör ett för kulturmiljövärden värdefullt bebyggelseområde skall placering, utformning och utförande av byggnader, andra anläggningar, mm skall ske med särskild hänsyn till den kulturhistoriskt riksintressanta miljön i enlighet med 3 kap. 6 § miljöbalken och 3 kap. 12 § plan- och bygglagen.

UTÖKAD LOVPLIKT

Utöver de generella bestämmelserna för bygglov enligt 8 kap. 1-2 §§ plan- och bygglagen samt enligt de bestämmelser som gäller enligt 8 kap. 8 § avseende rivningslov eller marklov, utökas lovplikten till att för hela området gälla även följande:

- Tillbyggnad av huvudbyggnad och komplementbyggnad.
- Uppförande av komplementbyggnad, murar och plank samt anordnande av altan eller dylikt.
- Uppförande, ändring eller tillbyggnad av ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring samt åtgärder som väsentligt förändrar utseendet på ekonomibyggnad.
- Ändring av tak- eller fasadmateriell, fasaddetaljer samt ändring av utvändigt kulör och/eller färgtyp.
- Ändring av fönster och ytterdörrar, såväl utbyte som flyttning eller igensättning.
- Rivning av byggnad eller del av byggnad. Detta gäller även ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.
- Uppsättning av skyltar, parabolantennor och solfångare.
- Schaktning eller fyllning som medför att höjdläget för tomter ändras.
- Anordnande av vattentäkt.

MINSKAD LOVPLIKT

På bebyggda fastigheter får komplementbyggnader med mindre sammanlagd byggnadsarea än 10 m² uppföras utan bygglov under förutsättning att:

- Byggnadshöjden inte överstiger 2,8 meter.
- Byggnaden uppförs i omedelbar anslutning till andra byggnader på tomtplassen.
- Byggnaden utförs med ofärgade fasader samt fönster och dörrar enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- Byggnadens tak utformas enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- Skriftligt medgivande inhämtats från samfällig ägare, ägare till angränsande fastigheter och eventuell nyttjanderättshavare.

Åtgärder som bidrar till att återställa en byggnads utseende till en äldre och i den lokala byggnadstraditionen hävdvunnen karaktär får utföras utan bygglov.

SKYDDSBESTÄMMELSER

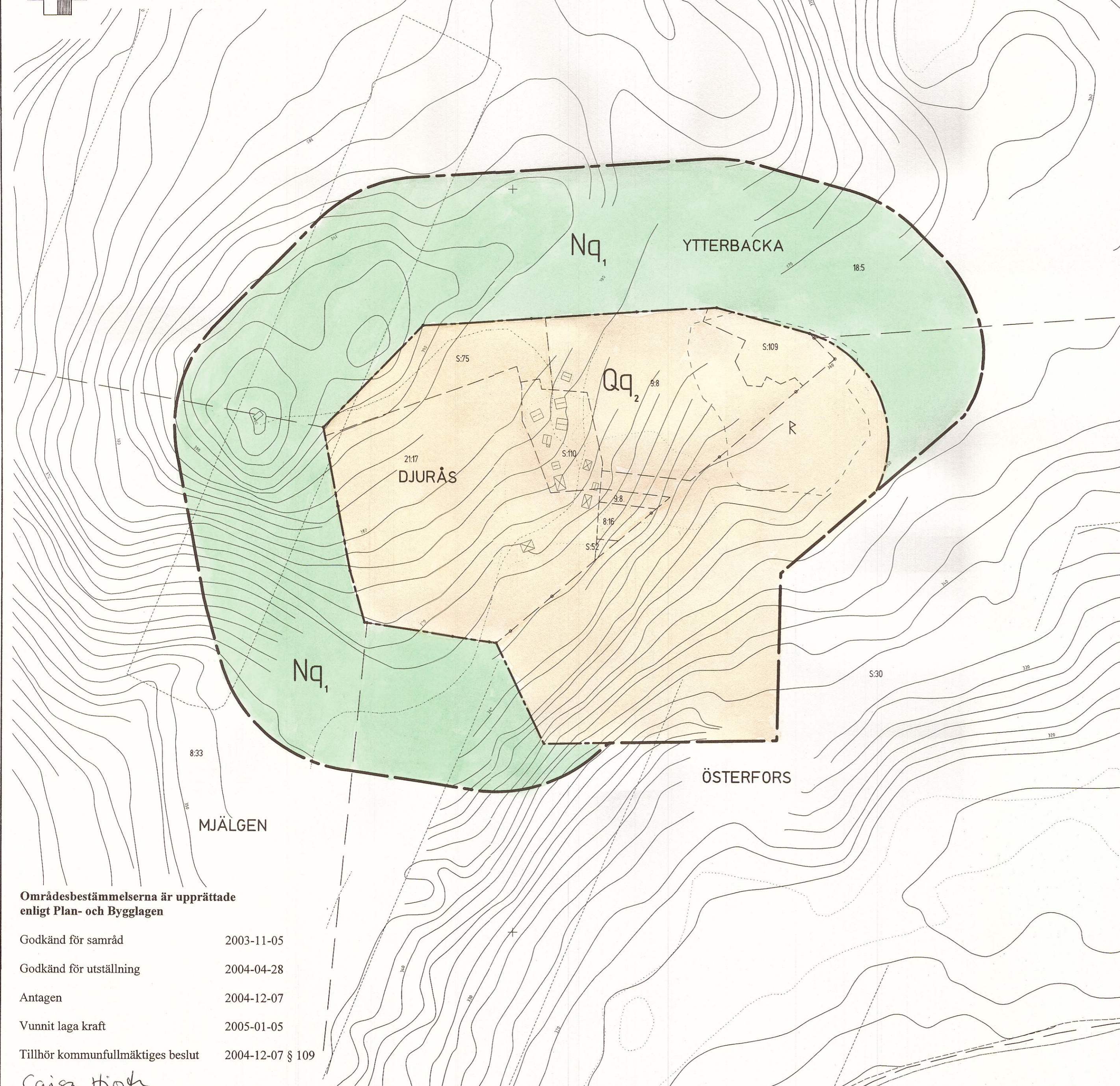
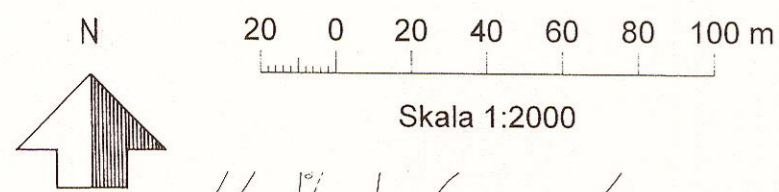
- q₁ Särskild hänsyn skall tas från skogsbruket. Skogen skall brukas med hänsyn till fåbodens natur- och kulturvärden. Se beskrivningen, avsnitt Skogen.
- q₂ Befintlig fåbodemiljö skall vidmakthållas. Befintliga byggnader skall hållas i stånd och får ej rivras eller förvanskas.

Områdesbestämmelser för Finntorpet

i Gagnefs kommun, Dalarnas län

Upprättade i april 2004

Hans Ekborg
Hans Ekborg
Arkitekt SAR/MSA

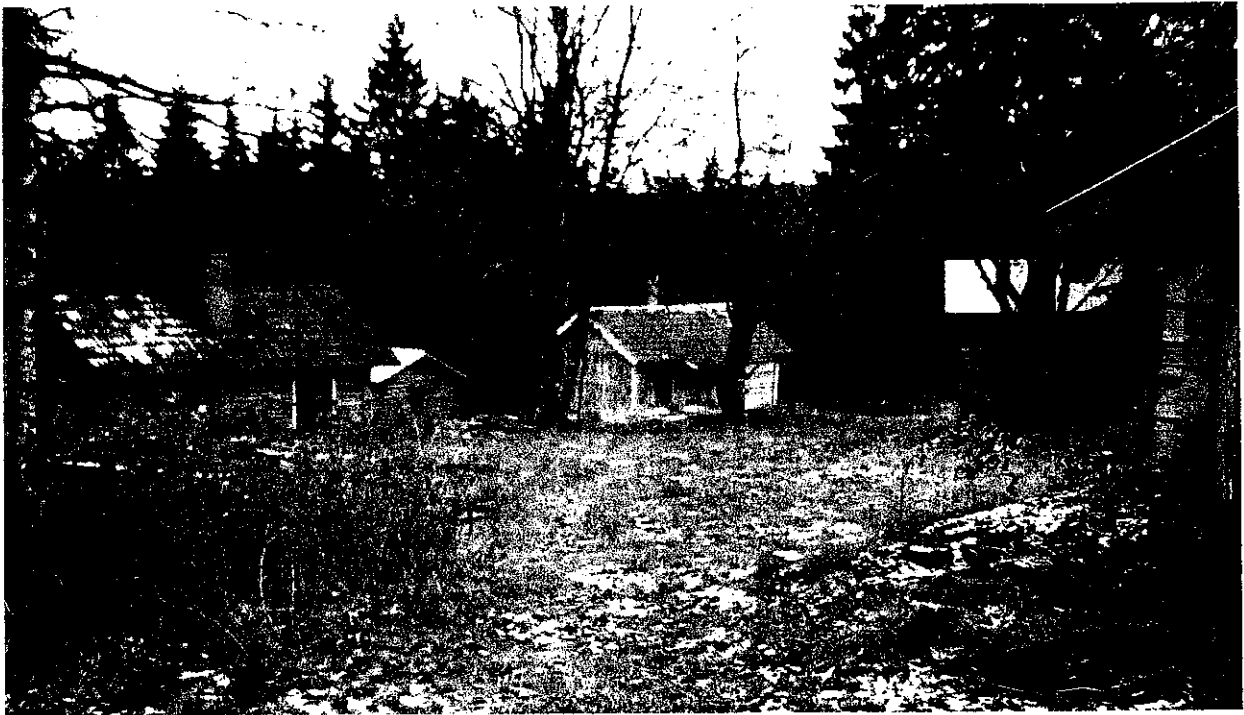
Områdesbestämmelserna är upprättade enligt Plan- och Bygglagen

Godkänd för samråd	2003-11-05
Godkänd för utställning	2004-04-28
Antagen	2004-12-07
Vunnit laga kraft	2005-01-05
Tillhör kommunfullmäktiges beslut	2004-12-07 § 109

Caisa Hjorth

2005-01-05

ANTAGANDEHANDLING

Områdesbestämmelser för Finntorpet

i Gagnefs kommun, Dalarnas län

Upprättade i april 2004

BESKRIVNING

BILAGA: ALLMÄNNA RÅD I BYGGNADSVÅRD

ANTAGANDEHANDLING

Områdesbestämmelser för Finntorpet i Gagnefs kommun, Dalarnas län

Upprättade i april 2004

INLEDNING

Områdesbestämmelserna har upprättats för att säkerställa det riksintresse för kulturmiljön som utgörs av fåbodstället Finntorpet, i enlighet med kommunens översiktsplan. Gränsen för bestämmeområde överensstämmer med länsstyrelsens förslag till ny gräns i programskedet, vilken avviker från riksintressets tidigare avgränsning .

Genom områdesbestämmelserna ges kommunen möjlighet att tillsammans med fåbodställets invånare påverka bebyggelseutvecklingen på fåbodstället på ett sätt som överensstämmer med områdets skyddsvärda intressen.

Miljö- och byggnadsnämnden får genom områdesbestämmelsernas utökade bygglovplikt möjlighet att föra en dialog med fåbodställets invånare såväl vid uppförande av nya byggnader som vid ändring eller rivning av befintlig bebyggelse. Genom minskad lovplikt ges möjlighet att, under vissa förutsättningar, uppföra mindre komplementbyggnader utan bygglov.

Vid en bygglovprövning ska den tilltänkta förändringens lämplighet bedömas även ur andra aspekter än de som områdesbestämmelserna reglerar. Detta kan leda till att en förändring inte kan tillåtas trots att den inte strider mot områdesbestämmelserna. Områdesbestämmelserna garanterar alltså ingen byggrätt.

BESKRIVNING

HANDLINGAR

Till områdesbestämmelserna hör under utställningsskedet denna planhandling, som innehåller beskrivning, bestämmelser och kartbilaga, samrådsredogörelse samt fastighetsförteckning. I en bilaga till områdesbestämmelserna finns allmänna råd i byggnadsvård, som även omfattar rekommendationer för nya byggnader.

Områdesbestämmelserna hanteras enligt normalt planförfarande, vilket innebär att dessa, efter det att samråd har genomförts och inkomna skrivelser sammanfattats i en samrådsredogörelse, ställs ut offentligt för granskning innan antagande kan ske.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

I översiktsplanen från 1998 anges att kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser över området för att säkerställa riksintresset. Området har mycket stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde, ett bevarande är mycket angeläget.

Ett planprogram, upprättat 2003-01-21, har varit utsänt för yttrande till länsstyrelsen, berörda intressenter och kommunala organ under tiden 2003-02-20-2003-03-24. Tillsammans med länsstyrelsen har även en besiktning av området utförts 2003-05-08. Inkomna synpunkter med kommentarer har av stadsarkitekt Göran Borgstrand sammanställts till ett yttrande, daterat 2003-09-10. Miljö- och byggnadsnämnden har 2003-10-01 beslutat att godkänna planprogrammet från

2003-01-21, kompletterat med en ny kartavgränsning från 2003-06-19 samt yttrandet från 2003-09-10, som ett samlat program för det fortsatta arbetet med områdesbestämmelserna.

HISTORIK

Området finns omnämnt som fäbodställe 1647, och började troligen odlas upp ungefär vid samma tidpunkt. 1661 bodde finnen Per Pålsson i "Degerbergstorpet", nuvarande Finntorpet.

Fäbodstället omnämns även 1670 då det blev utbjudet till försäljning och köptes av bonden Anders Persson från Stora Tuna. 1674 utdömdes Daniel Matssons torp "Digerberg". Några år senare löste Olof Matsson i Grånäs åt sig byggnad på ett torp i "Digerberg". 1686 klagade Johan Eriksson på att han "inte kunde vara här allena för odjurens skull". Sannolikt syftade han på rovdjur.

Vid storskiftet 1811-1817 hade Finntorpet nio delägare, alla från Djurås.

Sommaren 1933 användes fyra av gårdarna fortfarande för fäbodbruk. Då hade sex delägare från Djurås och en från Djurmo sammanlagt 23 kor och tre kvigor vid Finntorpet.

När Petters Britta Olsson, född 1883, hösten 1944 "buffrade" hem med djuren, fyra-fem kor och några ungdjur, upphörde fäbodbruket. De fyra kvarvarande stugorna bar de klingande namnen "Petters Pers", "Mo-Jans", "Jöns-Pers" och "Mo-Saras".

NULÄGE

Finntorpet används idag i första hand för fritidsboende. Den gamla miljön i Finntorpet är till mycket stor del bevarad. Bebyggelsen utgörs av oförvanskade byggnader, en del välbevarade, andra i sämre skick. Marken runt bebyggelsen är öppen och hävdad, med inslag av odlingsrösen.

I områdets östra del finns ett fornlämningsområde med fäbodlämningar bestående av minst tio husgrunder och flertal röjnings- och odlingsrösen.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH MOTIVERING TILL BESTÄMMELSERNA

I det följande redovisas fäbodställets och den ingående bebyggelsens karaktärsdrag. Redovisningen av karaktärsdragen utgör tillsammans med de allmänna råd i byggnadsvård, som redovisas i en särskild bilaga, rekommendationer för framtida förändringar.

Avsikten är att ovan angivna rekommendationer ska underlätta tolkningen av bestämmelserna och även vara ett stöd för miljö- och byggnadsnämnden vid bygglovprövning.

Avsikten är också att mindre ny- och tillbyggnader ska kunna få uppföras utan bygglov, om de utformas enligt bilagans allmänna råd i byggnadsvård, och om vissa andra förutsättningar samtidigt är uppfyllda.

Fäboden. Finntorpet är ett mycket fint och ålderdomligt fäbodställe, högt beläget i sydöstlig sluttning strax nedanför bergstoppen, ca 800 meter från skogsbilväg. En slingrande stig leder från vägen till fäbodstället, varifrån man tidigare hade en storslagen utsikt mot sjön Båsten.

Bebyggelsen ligger tätt, omgiven av en glänta, vilket ger fäboden en sammanhållen karaktär. Det är viktigt att denna karaktär bibehålls så att bebyggelsen kan upplevas som klart avgränsad i förhållande till den omgivande gläntan och skogen.

För att inte inkräkta på fäbodställets solitära ställning i landskapet, bör ny bebyggelse endast tillåtas i eller i nära anslutning till den nuvarande fäbodkärnan, eller i lägen som kan motiveras av fäbodbebyggelsens tidigare utsträckning.

Bebyggelsen. Fäboden har kvar sitt ursprungliga månghussystem, dvs. en bebyggelse med byggnader av olika karaktär för olika ändamål. Därför är det angeläget att såväl fäbodstugor som

uthus, härbren mm, som vittnar om det tidigare byggnadsskicket, får vara kvar. För att ge miljö- och byggnadsnämnden möjlighet att pröva om en byggnad ska få rivras eller inte, införs rivningslov för hela området i den utökade lovplikten.

Byggnaderna. Fäbodställets nuvarande bebyggelse utgörs av fyra fäbodstugor, sex uthus och ett härbre. Troligen är alla byggnader ursprungligen från 1800-talet, några av byggnaderna kan kanske vara ännu äldre.

Enligt rådande byggnadsskick är alla byggnader knuttimrade, med timmerstommen synlig. Grundmurarna är enkla, med kallmurad fältsten mellan knutstenarna. På en del av byggnaderna är timmerstommen kompletterad med stående, ofta valkantad, träpanel. Alla byggnader är omålade, förutom en fäbodstuga som är avfärgad med röd slamfärg. Ytterligare några byggnader bär spår av att tidigare ha varit rödmålade. På några av byggnaderna har endast knutkedjornas ändar varit rödmålade.

Taken utgörs av sadeltak med taklutningar som ligger mellan 22-35 grader. Idag är fäbodstugornas tak täckta med lertegel. Uthusen är täckta med grå, sinuskorrugerad plåt medan härbret är täckt med grå pannplåt.

Fäbodstugornas fönster är oftast vitmålade med vita fönsteromfattningar och har stående proportioner. Vanligast förekommande är sidohängda tvåluftsfönster med fast mittpost och med spröjsade bågar. När fäbodstugorna inte används sätts fönsterluckor för fönstren. Fönsterluckor förekommer i olika kulörer, vilka oftast sammanfaller med kulören på husets ytterdörrar.

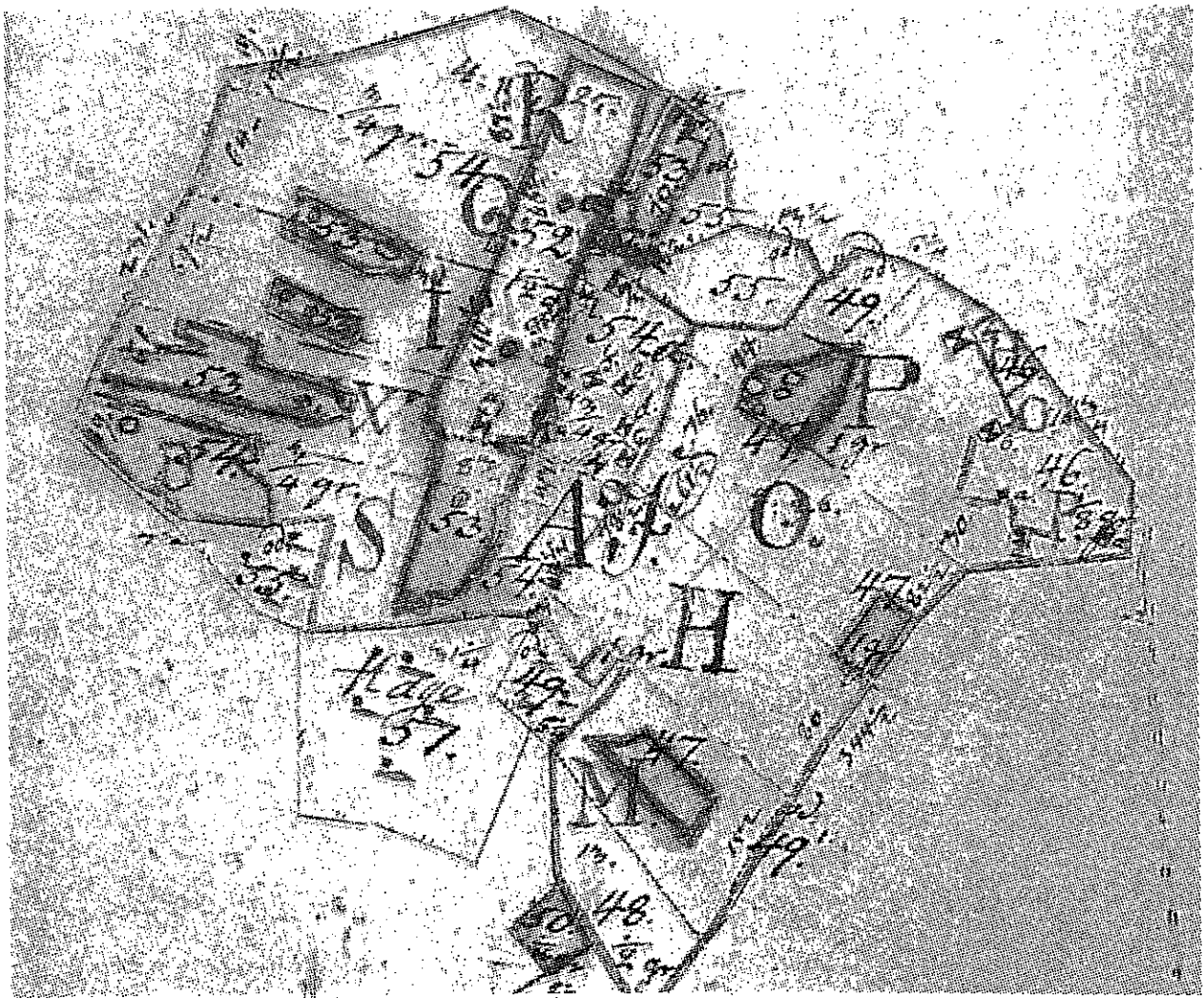
Det är viktigt att underhålls- och renoveringsåtgärder samt eventuella om- och tillbyggnader inte förstör de befintliga byggnadernas karaktär. Det är viktigt att härbren, ladugårdar och andra driftsbyggnader som tillhör månghusbruket bevaras. Det är olämpligt att dessa inreds till bostadsrum om det medför exteriöra förändringar som är främmande för byggnaden. För eventuella nya byggnader är det angeläget att dessa utförs på ett sådant sätt att de anpassas till befintliga byggnader vad gäller placering, skala, form, material, detaljutformning och färgsättning.

Marken. Marken inom fäboden är gräsbevuxen och vittnar om hur tomtmarken har används för slätter. Odlingsrösen berättar om den möda som lagts ned på att skapa odlingsytor i anslutning till fäboden. De gårdesgårdar som troligen inhägnade fäbodmarken tidigare, är idag borta.

Den öppna marken utgör en viktig del av fäbodens karaktär av att vara klart avgränsad i förhållande till den omgivande skogsmarken. Det är därför angeläget att den omgivande marken hålls öppen även i försättningen. Ur natursynpunkt bör den öppna marken runt fäboden hävdas med skärande verktyg och det slagna tas bort. Storskifteskartan från början av 1800-talet ger viktig information om fäbodbebyggelsens och de omgivande ägornas tidigare utsträckning.

Skogen. Det är också viktigt att den omgivande skogsmarken utvecklas på ett sådant sätt att fäbodstället ansluter till skog som på ett kulturhistoriskt riktigt sätt gränsar till fäbodstället. En skyddsbestämmelse är därför införd i områdesbestämmelserna för den omgivande skogsmarken till en bredd av etthundra meter. Med hänsyn till fäbodställets natur- och kulturvärden bedöms målklass NS, naturvårdsskötsel, vara den typ av skötsel som är mest lämpad för skyddsområdet.

Vid anmälan om avverkning inom området föreligger skyldighet för skogsvårdsstyrelsen att samråda med länsstyrelsen.

Storskifteskartan från början av 1800-talet

BESTÄMMELSER

GRÄNSBETECKNINGAR

 Gräns för bestämmelseområdet

 Användningsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

N

Skogsmark

Q

Användning anpassad till bebyggelsens och odlingslandskapets kulturvärden

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Då området utgör ett för kulturmiljövården värdefullt bebyggelseområde skall placering, utformning och utförande av byggnader, andra anläggningar, mm skall ske med särskild hänsyn till den kulturhistoriskt riksintressanta miljön i enlighet med 3 kap. 6 § miljöbalken och 3 kap. 12 § plan- och bygglagen.

UTÖKAD LOVPLIKT

Utöver de generella bestämmelserna för bygglov enligt 8 kap. 1-2 §§ plan- och bygglagen samt enligt de bestämmelser som gäller enligt 8 kap. 8 § avseende rivningslov eller marklov, utökas lovplikten till att för hela området gälla även följande:

- 1 Tillbyggnad av huvudbyggnad och komplementbyggnad.
- 2 Uppförande av komplementbyggnad, murar och plank samt anordnande av altan eller dylikt.
- 3 Uppförande, ändring eller tillbyggnad av ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring samt åtgärder som väsentligt förändrar utseendet på ekonomibyggnad.
- 4 Ändring av tak- eller fasadmaterial, fasaddetaljer samt ändring av utvändig kulör och/eller färgtyp.
- 5 Ändring av fönster och ytterdörrar, såväl utbyte som flyttning eller igensättning.
- 6 Rivning av byggnad eller del av byggnad. Detta gäller även ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.
- 7 Uppsättning av skyltar, parabolantenner och solfångare.
- 8 Schaktning eller fyllning som medför att höjdläget för tomter ändras.
- 9 Anordnande av vattentäkt.

MINSKAD LOVPLIKT

På bebyggda fastigheter får komplementbyggnader med mindre sammanlagd byggnadsarea än 10 m² uppföras utan bygglov under förutsättning att:

- 1 Byggnadshöjden inte överstiger 2,8 meter.
- 2 Byggnaden uppförs i omedelbar anslutning till andra byggnader på tomtplatsen.
- 3 Byggnaden utförs med ofärgade fasader samt fönster och dörrar enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- 4 Byggnadens tak utformas enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- 5 Skriftligt medgivande inhämtats från samfällid ägare, ägare till angränsande fastigheter och eventuell nyttjanderättshavare.

Åtgärder som bidrar till att återställa en byggnads utseende till en äldre och i den lokala byggnadstraditionen hävdvunnen karaktär får utföras utan bygglov.

SKYDDSBESTÄMMELSER

- q₁ Särskild hänsyn skall tas från skogsbruket. Skogen skall brukas med hänsyn till fåbodens natur- och kulturvärden. Se beskrivningen, avsnitt Skogen.
- q₂ Befintlig fåbodmiljö skall vidmakthållas. Befintliga byggnader skall hållas i stånd och får ej rivas eller förvanskas.

ÖVRIGT

Fornminnen. Fasta fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturminneslagen. Den som avser att uppföra en byggnad eller anläggning bör i god tid ta reda på om någon fast fornlämning kan beröras och i så fall snarast samråda med länsstyrelsen.

Odlingsrösen. Odlingsrösen omfattas av biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

AVSLUTNING

Bygglov. Observera att de generella bestämmelserna för bygglov, rivningslov och marklov innebär att även andra åtgärder än de som anges i områdesbestämmelserna kan vara lovpliktiga.

Byggnämnan. För att få påbörja vissa arbeten – vilka anges i plan- och bygglagen – krävs det att miljö- och byggnadsnämnden meddelas om arbetena genom en byggnämnan. Arbetena får normalt inte påbörjas förrän tidigast tre veckor efter det att byggnämnan kommit in till miljö- och byggnadsnämnden. Detta gäller oavsett om åtgärderna är lovpliktiga eller inte.

Miljö- och byggnadsnämnden. Råd och upplysningar i frågor som rör bygglov, rivningslov, marklov och byggnämnan lämnas av miljö- och byggnadsnämnden. Det ingår också i miljö- och byggnadsnämndens uppgift att upplysa om när en åtgärd även kräver tillstånd från andra myndigheter.

Magasinet arkitektkontor

Hans Ekborg

Hans Ekborg, arkitekt SAR/MSA

Tillhör kommunfullmäktiges
beslut 2004-12-07, § 109

Caisa Hjorth

Caisa Hjorth

Områdesbestämmelserna har
vunnit laga kraft 2005-01-05

Caisa Hjorth

Caisa Hjorth

ANTAGANDEHANDLING

Områdesbestämmelser för Finntorpet i Gagnefs kommun, Dalarnas län

Upprättade i april 2004

BILAGA: ALLMÄNNA RÅD I BYGGNADSVÅRD

FÄBODEN

Fäbodväsendet i Dalarna har sina rötter i medeltiden och skymtar fram i Dalalagen från mitten av 1300-talet. 1386 nämns i ett dokument om en gränstvist mellan socknarna Tuna, Gagnef och Floda, att man skall behålla sin forna hävd i frågan om deras "faelwbodher" (uttytt säljebodar = fäbodar). Tidigaste längden över fäbodar är från 1663/64. I denna nämns 12 fäbodställen i Floda socken och 26 i Gagnefs socken. Vid storskiftet fanns 18 fäbodställen i Floda och 36 i Gagnef.

Fäbodarna var förr en nödvändighet. Den naturliga gräsväxten på skogsmarken utnyttjades till bete under sommarhalvåret så långt det var möjligt därför att betet inte räckte runt omkring byarna. I fäboden togs mjölken om hand och man kärnade smör, ystade ost och kokade mesost.

Enkelstuga

Ofta flyttades äldre byggnader som tjänat ut och ersatts med nya i hembyn upp till fäbodstället. Först var fäbodhusen eldhus, men några sådana finns ej kvar i kommunen. Dagens fäbodstuga är en enkelstuga eller en "förstukammarstuga". Den är knuttimrad, har melantak och ligger på stenar. Skorstenen gjordes hög för att gnistor ej så lätt skulle kunna trilla ner och tända eld på taket. Taket var först täckt med "laggar" på ett underlag av näver. Sedan täcktes taket av "pert" eller spån men idag täcks taken oftast av tegel eller plåt. Ingången är från långsidan. Där innanför ligger farstun och bakom denna en mindre kammar som ofta användes som mjölkbod. I rummet finns en öppen spis mot kammarväggen och en väggfast tarrsäng i två våningar. Ovanför dörren kunde finnas ett enkelt snett tak. I Floda fick många stugor tidigt enkla förstukvistar med bukiga plankstolpar som bar upp ett litet sadeltak.

Den gamla fäboden var en fullständig gård, d v s till gården hörde ett stort antal byggnader. Förutom "bustuggu" fanns oftast exempelvis särskild mjölkbod och vedbod (ibland sammanbyggda med stugan) och källare (ibland under golvet). Dessutom tillhörde ett "gansä" (dass), "fjäset" (fähuset) med eller utan foderlada, vidare stall, får- eller gethus, trösklador eller logar.

Bilagans allmänna råd i byggnadsvård är, med en del kompletteringar, utdrag ur "Kulturmiljöer i Gagnefs kommun, kulturhistorisk miljöanalys," Dalarnas museums serie av rapporter: 17, utgiven av Gagnefs kommun och Dalarnas museum. Text: Kjell Sundström och Maria Norell-Lannebro. Foto: Maria Norell-Lannebro och Roland Andersson (där ej annat anges).

Fäbodväsendet nådde sin höjdpunkt i slutet på 1800-talet. Genom införandet av handelsgödsel räcker åkermarken runt byarna inte bara till spannmål, utan även till odling av foder. Och man får betydligt mer foder med mindre arbetsinsats än med skogsbeten och slätterängar. Fäbodarnas betydelse förändras i grunden. Dödsstöten fås i och med den förbättrade mejerihanteringen som möjliggjordes genom de Laval's uppfinning av separatorn 1878. 1888 startade det första mejeriet i Gagnef. Det låg i Kyrkbyn.

Men ännu 1933 användes 31 av de 33 fäbodställen i Gagnefs socken som funnos vid storskiftet. Av 746 koägare på mindre gårdar i Gagnefs socken år 1932 använde 269 fortfarande fäboddar.

Fäbodställena håller numera på att förvandlas.

Djuren är nästan överallt borta och i stället har fäbodställena blivit sommarstugeområden. Utseendet förändras snabbt. När de för fäbodarna så typiska uthusen ej längre behövs försvinner de allt eftersom. Den fritidsbetonade bebyggelsen tar överhanden mer och mer. De gråa husen har målats. Främmande verandor har byggts till. Otypiska fönster har satts in i stället för de gamla. Planteringar, rabatter och gräsmattor har blivit nya inslag i miljön. Uthus har byggts om till boningshus och nya främmande hus har tillåtits i de gamla miljöerna.

Ombyggd fäbodstuga

Många ägare till äldre fäbodgårdar känner dock ansvar och bevarar den äldre miljön som formats av flera generationers arbetande händer och ännu finns flera fäbodmiljöer som ter sig ganska ursprungliga.

RÅD I BYGGNADSVÅRD

ALLMÄNNA RIKTLINJER

Vid fråga om ombyggnad eller nybyggnad skall ombyggnadsåtgärderna eller den nya byggnaden anpassas så att den ursprungliga miljö- och bebyggelsekaraktären så långt som möjligt bevaras inom varje område.

De allmänna riktlinjer som formuleras här är ett försök att beskriva det som är typiskt för Gagnef och är avsedda att användas som ett hjälpmedel i arbetet med att bevara bygdens egenart ur utseendemässig och kulturhistorisk synpunkt.

Dessa allmänna riktlinjer bör tillsammans med beskrivningarna av de olika delområdena användas som vägledning vid byggnadslovsbehandling och säkerställas i översiktsplaner, områdesbestämmelser och detaljplaner.

NYBYGGNATION

Utgångspunkten är att det nya huset ska underordna sig och smälta in i den aktuella miljön. Ett enda hus i avvikande utformning, placering, material eller ovanlig färgsättning kan spoliära en helhetspräglad äldre miljö. Det är dock inte ett enda "typhus" som skall eftersträvas. Det typiska för den äldre miljön är i stället variation och individuellt uttryck, men inom traditionella och gemensamma ramar.

Helhetsintrycket är det viktigaste och påverkas, förutom av byggnadens placering, storlek och färg, även av fasadens komposition, rytm och detaljeringsgrad. Helhetsintrycket kan ej kompenseras av vissa speciellt utförda detaljer.

Hänsyn bör även tas till byggnadens många små detaljer och samspelet mellan dessa. Genom att studera den äldre bebyggelsens många karaktäristiska drag kan man få inspiration att ge den nya bebyggelsen en utformning som ej känns störande i den gamla miljön. Takform, takvinkel, takfot, dörrars och fönsters utformning och placering, fönstrens indelning i smårutor, dörr- och fönsterfoder, skorstenens och sockelns utformning är endast några av de många detaljer, som tillsammans bidrar till att ge ett hus dess speciella karaktär.

Höjdskalans variationsgränser bör ej brytas. En ny byggnad, som ej inordnas inom de ramar som befintlig bebyggelse ger, blir ett alltför dominant inslag i den gamla miljön.

Hur strängt den nya fasaden skall underordnas och anpassas till de befintliga husen beror på den omgivande miljöns värde och enhetlighet.

UNDERHÅLL

Alla hus bör underhållas fortlöpande. När en skada upptäcks bör den åtgärdas så snart som möjligt för att undvika att den sprider sig och orsakar onödiga stora ingrepp. Man bör därför med jämna mellanrum undersöka husets "ömma" punkter, som t ex takrännor och stuprör, takbeläggning, sprickor som beror på sättningar och även ställen där det lätt uppstår rötskador. En eller några rötskadade timmerstockar kan relativt lätt bytas ut av en skicklig yrkesman.

Om taket är dåligt kan det vara nödvändigt att snabbt täcka byggnaden med ett tak av plåt för att överhuvudtaget rädda den. Det är viktigare att byggnaden i sig räddas än att takmaterialet blir helt perfekt från början. Plåttaket bör dock endast ses som ett provisorium i väntan på ett tak av tegel eller pärt. Alltför grälla och avvikande plåtfärger bör också undvikas, som tex grönt, klarrött och svart.

OMBYGGNAD

Om- och tillbyggnader bör genomföras med stor varsamhet och den nuvarande utformningen i helhet och detaljer, samt färgsättningen, bör bevaras, om inte byggnadsnämnden bedömer att ett annat utförande är uppenbart lämpligt från kulturhistorisk synpunkt. Gör inte större ingrepp än vad som är absolut nödvändigt. Tillbyggnader, ombyggnader och energibesparande åtgärder behöver inte - om de görs med eftertanke - förstöra husets karaktär. Inte sällan får äldre byggnader vid renovering nya romantiserande byggnadsdelar och byggnadsdetaljer, t ex fönsterluckor, svartmålade knutlådor mot röda fasader, blyinfattade fönsterglas etc. Sådana tillägg är främmande för byggnaden och avspeglar snarare dagens mode än kulturhistorisk hänsyn. Avgörande för husets kulturhistoriska värde är istället ursprungligheten i exteriör och interiör. Pastischer och konstlade försök att framställa nybebyggelse äldre än den är bör också undvikas.

FASADER

Det är av största vikt att kulturhistoriskt värdefulla byggnader i känsliga miljöer får behålla sina fasader i oförändrat skick. I första hand gäller detta fasadernas material och färg. Fäbodmiljöernas fasader utgörs traditionellt av den synliga timmerstommen, både för stugor och uthusbyggnader. I en del fäbodmiljöer har timrade eller panelade tillbyggnader tillkommit, exempelvis som vedbod emot stugans gavel eller lider mellan olika uthus. Stugor har inte byggts med panelade väggar, däremot har ibland en eller annan timmervägg på stugan eller något uthus klätts in för att skydda timret. De paneltyper som använts är främst lockpanel med okantat, s k valkantat, virke samt locklistpanel, dvs. underbrädor, ofta med varierande bredd, täckta med smalare locklister.

FÖNSTER

Fönstren är husets ögon och mycket viktiga för helhetsupplevelsen av byggnaden. Fönsteröppningar kan ha olika storlek och proportion, vilket genom fördelning över fasadytan kan ge byggnaderna väsentligt olika karaktär. Allmänt bör man sträva efter att behålla fönstrens ursprungliga storlek, inramning och spröjsindelning. Fasadytan bör dominera över fönsterytan. Formen på fönstren bör vara kvadratisk eller stående rektangulär. Fönster förses med mittpost. Det är bättre med fönster utan spröjsar än för mycket spröjsning eller blyspröjsade fönster. De enskilda rutorna skall ha kvadratisk eller svagt stående form, ej liggande. Rutorna dikterar storleken på fönstret, ej tvärtom.

DÖRRAR

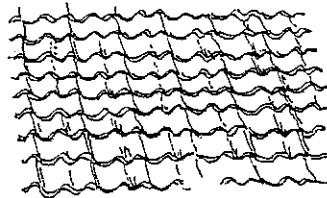
Entrépartiets utformning är mycket viktig för husets karaktär. Äldre fäbodstugor hade täta ytterdörrar av enkel karaktär, med liggande eller stående panel, omgivna av enkla dörrfoder av hyvlat virke. Om det fanns ett skydd över entrén, var detta utformat som ett enkelt förtak, med samma takmaterial som stugans. Förstukvistar eller brokvistar är tillägg som tillförts fäbodstugorna under 1900-talet då fäbodställen blev fritidsställen.

TAK

Taken har också sin kulturhistoria. De enkla husen hade alltid sadeltak med en taktlutning på 25-35 grader med enklast möjliga taktäckning.

Den vanligaste taktäckningen under 1800-talet var vedtak med näver som vattenavskiljande skikt. Under senare delen av 1800-talet slår pärttakets igenom och därefter, runt sekelskiftet och därefter, tak med lertegel. På uthus har på senare år även pannplåt eller sinuskorrugerad plåt använts.

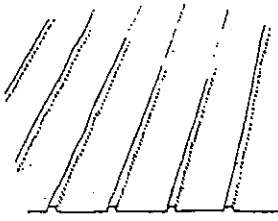
Gamla taktäckningsmaterial bör bevaras. Pärttak kan läggas om och har en god hållbarhet om de hålls efter och tjäras om då och då med trätjära. Den bästa pärtan är handkluven, då sådan följer fibrerna och inte skär av dessa som maskinkluven pärt.

Tegeltak med livlig yta

Har man ett gammalt tegeltak, bör man sträva efter att återanvända de gamla takpannorna även efter en renovering. Det äldre enkupiga takteglet har dessutom en förmåga att kunna jämna ut ojämnheter i den gamla takstolen i och med att passformen inte behöver vara så exakt vid läggningen. Om antalet pannor inte räcker till båda sidorna på huset, kan man välja ett nytt tegel mot gården och samla ihop resterande gamla pannor till en hel framsida. Det finns fortfarande möjlighet att köpa äldre taktegel från företag i rivningsbranschen.

Byggbranschen har under en följd av år lanserat nya takmaterial som på ett eller annat sätt försöker efterlikna de gamla tegeltaken. Vanligast är väl de nya betongpannorna som finns att köpa i alla möjliga kulörer. Betongtakpannor ger ett annat intryck än det äkta teglet. De är ofta kraftigare i dimensionen och väger mer än det gamla teglet. De åldras heller inte lika vackert som det gamla lerteglet.

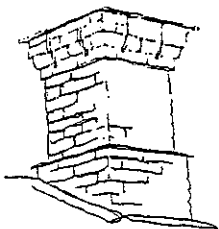
Pannplåt använd på uthus, garage mm har en fin, mjuk mönsterverkan.

De taktäckningsmaterial som rekommenderas i fäbodmiljöer är ved- eller brådtak, pärt, lertegel samt på uthus även pannplåt.

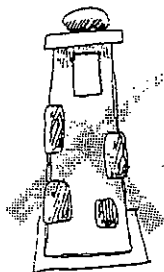
Takfotens utformning har stor betydelse. De uppfattade storlekarna av tak och fasad styr betraktarens bild av byggnadens proportioner. En takfot med kraftigt språng minskar den uppfattade fasadhöjden samtidigt som takfallets längd ökar. Skuggverkan kan förstärka detta ytterligare. I samband med utvändigt tilläggsisolering har taksprånget minskats och husen ser oproportionerliga ut.

Vindskivor bör vara av trä och av utvalt hyvlat virke.

En ofta förbisedd detalj är skorstenen, som ibland plockas ner vid ombyggnad. Den betyder emellertid oerhört mycket för husets karaktär och bör därför behållas, även om den inte längre används. Utnyttjas skorstensstocken och behöver den göras i ordning, så behåll ursprunglig placering, höjd och material. Forma detaljer i skorstenskransen som det tidigare såg ut och som passar till husets ålder. Skorstenen gjordes förr hög för att inte gnistor skulle tända eld på trätaken.

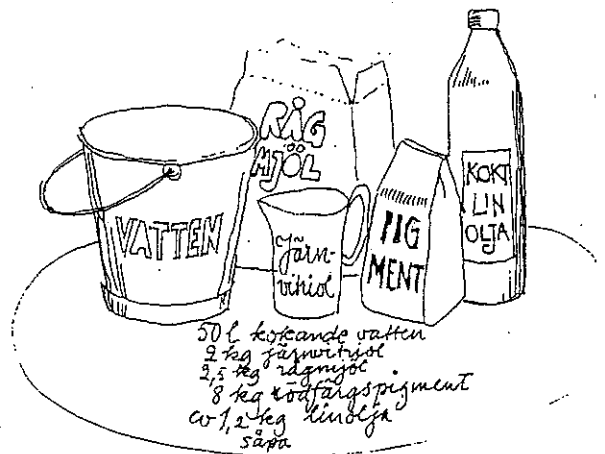
Skorsten med profilerad plåtskodd krans.

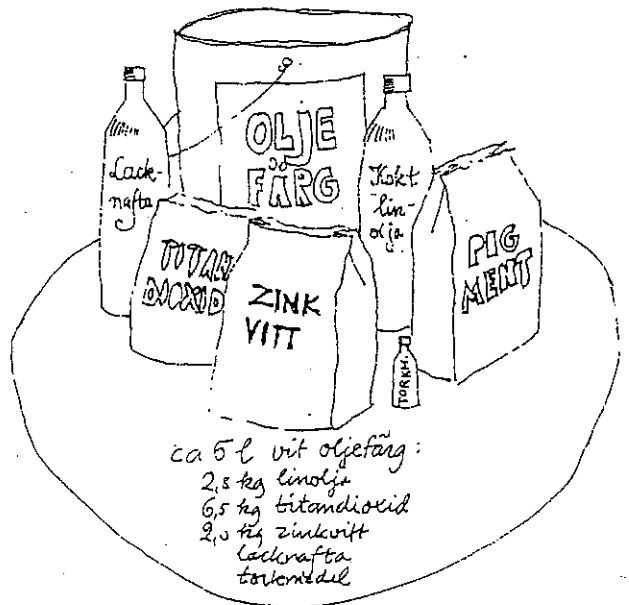
Konisk rappad skorsten med ilagda stenar.

FÄRG

Från början har alla byggnader i fäbodmiljöerna varit ofärgat grå. Utvändiga snickerier, dörrar och portar behandlades dock ofta med en blandning av lika delar trätjära, linolja och balsamterpentin. Rödfärg användes till att börja med sparsamt, t ex på foder, vindskivor och knuthjässor. Så småningom har även fäbodstugornas väggar avfärgats med rödfärg, medan dörrar och fönster målats med linolfärg. Uthusbyggnaderna i fäbodmiljöerna är som regel fortfarande omålade.

Recept till rödfärg

Recept till oljefärg

Vid målningsarbeten bör äkta falurödfärg och ren oljefärg användas. Den äkta rödfärgen med pigment från Falu gruva har en hussymbol på förpackningen.

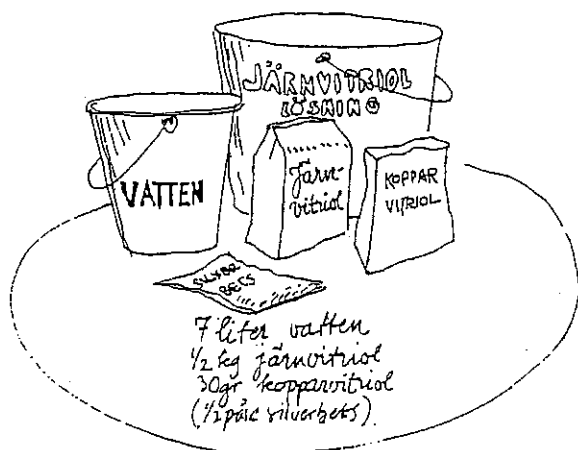

Detta märke på förpackningen garanterar att rödfärgen innehåller pigment från Falu gruva

Moderna plast- och syntetfärger bör ej användas utomhus. De är dyrare, färgytan förändras med tiden, färgen har sämre varaktighet och är svårare att underhålla. En del av dem är fuktgenomsläppliga vid första målningen men blir tätare när de målas om. I allmänhet släpper de emellertid inte igenom fukt och skador kan därför uppstå på träet under färgen. Färgen kan även lätt bli bubblig och slagna.

Laserande färger har låg pigmenthalt och är därför genomsynliga. De har ingen tradition och bör ej förekomma i äldre miljöer.

En ofärgad byggnad bör ej målas. Timmer eller gamla träpaneler klarar sig bra utan färg, om byggnaden i övrigt underhålls. Den naturliga gråtoningen kan påskyndas genom att huset bestrykes med järnvitriol. Behandlingen har även en skyddande verkan.

Vitriolfärg

Områdesbestämmelser för **FINNTORPET**

i Gagnefs kommun, Dalarnas län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Underrättelse

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade 2003-11-05, § 156, att godkänna områdesbestämmelser för Finntorpet, upprättade av Magasinet arkitektkontor i november 2003, för samråd enligt 5 kap. 20 § plan- och bygglagen.

Underrättelse har i brev 2003-12-03 sänts till länsstyrelsen, sakägare, fastighetsbildningsmyndigheten m fl. Till detta brev var planhandlingarna bifogade. Kommunala nämnder, styrelser och förvaltningar har fått handlingarna på remiss från och med 2003-12-04. Samrådet pågick till och med 2004-02-10.

Handlingar

Under samrådet har ärendet bestått av följande planhandlingar:

1. Beskrivning, bestämmelser och kartbilaga
2. Bilaga: Allmänna råd i byggnadsvård

SAMMANFATTNING AV FRAMFÖRDA SYNPUNKTER

Yttranden utan erinringar

Följande remissinstanser har inte framfört några erinringar mot planförslaget:

Moderaterna, 2003-12-03

Friluftsförbundet, 2004-01-15

Mockfjärds Intresseförening, 2004-01-08

Mockfjärds Hembygdsförening, 2004-01-28

Barn- och utbildningsnämndens au, 2004-01-29

(Hänför ärendet till barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2004-02-11)

Kommunstyrelsen, 2004-02-02

Socialnämnden, 2004-02-05

Fritids- och idrottsnämnden, 2004-02-24

(Yttrandet har inkommit efter samrådstidens utgång)

Kulturnämnden, 2004-02-24

(Yttrandet har inkommit efter samrådstidens utgång)

Yttranden med erinringar

Här följer en sammanfattning av och kommentar till under samrådstiden inkomna synpunkter. De skriftliga yttrandena finns i sin helhet tillgängliga hos miljö- och byggförvaltningen. Stadsarkitektens kommentarer till inkomna synpunkter markeras med *kursiv text*.

Folkpartiet, 2004-01-07

Föreslår att bygglov inte delegeras till tjänstemän utan behandlas av nämnden inom rubricerat område.

Delegationsordningen kan inte regleras i områdesbestämmelserna, utan får i så fall beslutas särskilt av miljö- och byggnadsnämnden.

1:e miljöinspektör Ove Persson, 2004-02-04

Ur natursynpunkt bör den öppna marken runt fäboden hävdas med skärande verktyg och det slagna tas bort.

Yttrandet inarbetas i beskrivningens avsnitt Marken.

Enskilt avlopp bör inte få anordnas.

VA-frågor kan inte regleras genom områdesbestämmelser. Lämpliga avloppslösningar får prövas genom VA-ansökan.

Dalarnas museum, 2004-02-05

Innanför gränsen till bestämelseområdet bör inägo gränsen på storskifteskartan, fornlämningsområde nr 191 samt stigen ingå. Marken runt Finntorpet bör inventeras för att eventuellt upptäckta forn- och kulturlämningar skall kunna registreras, först därefter kan man fastställa gränsdragningen.

Föreliggande gräns har fastställts av länsstyrelsen 2003-06-19, efter en gemensam besiktning av området med länsstyrelsen med flera 2003-05-08. Oavsett gränsdragningen så skyddas forn- och kulturlämningar enligt kulturminneslagen. Att innefatta stigen fram till skogsbilvägen skulle innebära ett alltför omfattande

bestämelseområde, vars syfte är att avgränsa ett för kulturmiljön värdefullt bebyggelseområde.

Vad gäller den utökade lovplikten bör tilläggas anordnande av altan eller dylikt.

Bestämmelsen om utökad lovplikt kompletteras enligt museets förslag.

Vad gäller den minskade lovplikten bör punkterna 4 och 5 kompletteras med att omfatta även färgsättning, fönster och dörrars utformning inklusive farstukvistar.

Den minskade lovplikten ändras till att avse endast mindre komplementbyggnader. De allmänna råden om färgsättning, fönster och dörrars utformning avser främst fäbodstugor. Farstukvist räknas som tillbyggnad och är därmed bygglovpliktig. Se även kommentar till länsstyrelsens yttrande nedan.

Länsstyrelsen, 2004-02-09

Riksintressen

Bestämmelsen Q formuleras lämpligen "Användning anpassad till bebyggelsens och odlingslandskapets kulturvärden".

Bestämmelsen Q formuleras enligt länsstyrelsens yttrande.

Skyddsbestämmelsen om skogsmark (q_1) preciseras så att önskad karaktär på denna erhålls. Eventuellt kan skogsvårdsstyrelsens klassningssystem för olika typer av skötsel tjäna som förebild.

Bestämmelsen q_1 omformuleras och förtydligas i beskrivningens avsnitt Skogen.

Det är lämpligt att den stig som från vägen i söder leder upp till Finntorpet ingår i planens avgränsning.

Se kommentar till museets yttrande.

Minska den bygglovsfria ytan till 10 m^2 , byggnaderna på fäbodstället är i allmänhet så små att en tillbyggnad på 15 m^2 väsentligt kan förändra gårdsbilden eller den tillbyggda stugans karaktär.

Bestämmelsen om minskad lovplikt ändras till att omfatta endast mindre komplementbyggnader på upp till 10 m^2 . Tillbyggnader får, på grund av fäbodställets känsliga miljö, prövas genom bygglovansökan på samma sätt som ny bebyggelse.

De medföljande allmänna råden i byggnadsvård bör göras tydligare med illustrationer på lämpliga tillbyggnadssätt, volymer, placering etc.

De medföljande allmänna råden har anpassats för fäbodmiljöer vars byggnadsbestånd är relativt litet samtidigt som den homogena miljön är känslig för förändringar. Illustrationer enligt yttrandet riskerar att bli antingen för generella, eller för detaljerade, så att de skulle kunna uppfattas som en plan till exempel för placering av ny bebyggelse.

I den minskade lovplikten ska ingå att byggnaderna ska vara ofärgade.

Bestämmelsen om minskad lovplikt ändras enligt länsstyrelsens förslag.

Den utökade lovplikten ställer krav på tydlighet i de medföljande allmänna råden i byggnadsvård. Råden får inte vara vilseledande genom att rekommendera ett utförande som inte är lämpligt i fäboden, som exempelvis tak av falsad plåt. I avsnittet om färgsättning och färger är det viktigt att det tydliggörs vilka råd som gäller för de olika byggnadstyperna.

De allmänna råden i byggnadsvård justeras enligt länsstyrelsens förslag.

Om rekommendationerna kring önskad bebyggelsekaraktär är tydliga, kan minskad bygglovplikt införas även för åtgärder som bidrar till att återställa en byggnads utseende till en äldre och i den lokala byggnadstraditionen hävdvunnen karaktär.

Bestämmelsen om minskad lovplikt kompletteras enligt länsstyrelsens förslag.

Det är viktigt att härbren, ladugårdar och andra driftsbyggnader som tillhör månghusbruket bevaras. Det är olämpligt att dessa inreds till bostadsrum om det medför exteriöra förändringar som är främmande för byggnaden.

Yttrandet inarbetas i beskrivningens avsnitt Byggnaderna.

Övrigt

Det är lämpligt att det framgår av planhandlingarna, exempelvis under "övrigt", att odlingsrösen omfattas av biotopskydd.

Avsnittet ÖVRIGT i beskrivningen kompletteras enligt länsstyrelsens förslag.

Lena Rasmusson-Nilsson, Kjell Nilsson Ytterbacka 18:5,

Bedriver redan ett uthålligt skogsbruk med hänsyn till fäbodens miljö- och kulturvärden. Områdesbestämmelserna föreslås därför i första hand inte omfatta Ytterbacka 18:5, i andra hand endast ett tio meter brett område in på fastigheten.

Syftet med områdesbestämmelsernas etthundra meter breda område med en skyddsbestämmelse är att säkerställa att ett skogsbruk med hänsyn till fäbodens miljö- och kulturvärden kommer att ske även i framtiden, även om skogsfastigheten skulle byta ägare.

Lars och Naime Lilja,

I beskrivningens INLEDNING talas om utökad bygglovplikt, varför nämns inte minskad lovplikt här?

Beskrivningens INLEDNING kompletteras med text om minskad lovplikt.

Vilken information ger storskifteskartan? Hur får fastighetsägarna tillgång till denna information?

Kartan redovisar fäbodens utbredning i förhållande till omgivande skog vid storskiftet 1812, med bland annat skiften och dåvarande byggnader inritade. Originalkartan finns tillgänglig på Lantmäteriets arkivservice i Falun.

Vad innebär texten i avsnittet Skogen i praktiken om att det är "viktigt att den omgivande skogsmarken utvecklas på ett sådant sätt att fäbodstället även i fortsättningen kommer att ligga i en glänta i skogen"? Vad skall skogsägarna göra?

Den omgivande skogsmarken skall brukas med hänsyn till fäbodens natur- och kulturvärden. Texten i avsnittet Skogen förtydligas. Bestämmelsen q₁ ges en annan formulering.

Vad gäller vid minskad lovplikt för tillbyggnader eller komplementbyggnader för en samfäll fastighet, eller om byggnaden står på ofri grund? Gäller 15 m² per fastighet?

Angiven byggnadsarea vid minskad lovplikt gäller per fastighet.

Behövs bygganmälan för tillbyggnader och komplementbyggnader?

Oavsett om åtgärderna kräver lov eller inte ska bygganmälan göras före byggstart för att uppföra eller bygga till en byggnad.

STÄLLNINGSTAGANDE

Mot bakgrund av de synpunkter som framförts under samrådtiden samt ovanstående kommentarer föreslås planhandlingarna kompletteras och ändras enligt följande:

Beskrivningens INLEDNING, tredje stycket, kompletteras enligt Lars och Naime Liljas yttrande:

Miljö- och byggnadsnämnden får genom områdesbestämmelsernas utökade bygglovplikt möjlighet att föra en dialog med fäbodställets invånare såväl vid uppförande av nya byggnader som vid ändring eller rivning av befintlig bebyggelse. **Genom minskad lovplikt ges möjlighet att, under vissa förutsättningar, uppföra mindre komplementbyggnader utan bygglov.**

Avsnittet Byggnaderna i beskrivningen, femte stycket, kompletteras enligt länsstyrelsens yttrande:

Det är viktigt att underhålls- och renoveringsåtgärder samt eventuella om- och tillbyggnader inte förstör de befintliga byggnadernas karaktär. **Det är viktigt att härbren, ladugårdar och andra driftsbyggnader som tillhör månghusbruket bevaras. Det är olämpligt att dessa inreds till bostadsrum om det medför exteriöra förändringar som är främmande för byggnaden.** För eventuella nya byggnader är det angeläget att dessa utförs på ett sådant sätt att de anpassas till befintliga byggnader vad gäller placering, skala, form, material, detaljutformning och färgsättning.

Avsnittet Marken i beskrivningen, andra stycket, kompletteras enligt 1:e miljöinspektör Ove Perssons yttrande:

Den öppna marken utgör en viktig del av fäbodens karaktär av att vara klart avgränsad i förhållande till den omgivande skogsmarken. Det är därför angeläget att den omgivande marken hålls öppen även i försättningen. **Ur natursynpunkt bör den öppna marken runt fäboden hävdas med skärande verktyg och det slagna tas bort.** Storskifteskartan från början av 1800-talet ger viktig information om fäbodbebyggelsens och de omgivande ägornas tidigare utsträckning.

Avsnittet Skogen i beskrivningen ändras och kompletteras enligt Dalarnas museums och länsstyrelsens yttrande:

Skogen. Det är också viktigt att den omgivande skogsmarken utvecklas på ett sådant sätt att fäbodstället **ansluter till skog som på ett kulturhistoriskt riktigt sätt gränsar till fäbodstället.** En skyddsbestämmelse är därför införd i områdesbestämmelserna för den omgivande skogsmarken till en bredd av etthundra meter. **Med hänsyn till fäbodställets natur- och kulturvärden bedöms målklass NS, naturvårdsskötsel, vara den typ av skötsel som är mest lämpad för skyddsområdet.**

Vid anmälan om avverkning inom området föreligger skyldighet för skogsvårdsstyrelsen att samråda med länsstyrelsen.

Bestämmelsen Q omformuleras enligt länsstyrelsens yttrande:
Användning anpassad till bebyggelsens **och odlingslandskapets** kulturvärden.

Bestämmelsen om UTÖKAD LOVPLIKT, punkt 2, kompletteras enligt Dalarnas museums yttrande:

Uppförande av komplementbyggnad, murar och plank **samt anordnande av altan eller dylikt.**

Bestämmelsen om MINSKAD LOVPLIKT ändras till att omfatta endast mindre komplementbyggnader, ej tillbyggnader, samt återställande av byggnad enligt Dalarnas museums och länsstyrelsens yttrande:

På bebyggda fastigheter får komplementbyggnader med **mindre sammanlagd** byggnadsarea än **10 m²** uppföras utan bygglov under förutsättning att:

- 1 Byggnadshöjden inte överstiger 2,8 meter.
- 2 Byggnaden uppförs i omedelbar anslutning till andra byggnader på tomtplatsen.
- 3 Byggnaden utförs med **ofärgade** fasader **samt fönster och dörrar** enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- 4 Byggnadens tak utformas enligt de allmänna råden i beskrivningen.
- 5 Skriftligt medgivande inhämtats från samfällid ägare, ägare till angränsande fastigheter och eventuell nyttjanderättshavare.

Åtgärder som bidrar till att återställa en byggnads utseende till en äldre och i den lokala byggnadstraditionen hävdvunnen karaktär får utföras utan bygglov.

Skyddsbestämmelsen q₁ omformuleras:

Särskild hänsyn skall tas från skogsbruket. Skogen skall brukas med hänsyn till fäbodens natur- och kulturvärden. Se beskrivningen, avsnitt Skogen.

Beskrivningens ÖVRIGT kompletteras med ett nytt stycke enligt länsstyrelsens yttrande:

Odlingsrösen. Odlingsrösen omfattas av biotopskydd enligt miljöbalken.

Bilagan Allmänna råd i byggnadsvård ändras enligt länsstyrelsens yttrande så att tak av falsad plåt utgår. Avsnittet om färgsättning och färger justeras så att det klart framgår vilka råd som gäller för respektive byggnadstyper.

Övriga synpunkter föreslås inte leda till några kompletteringar och ändringar av planhandlingarna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljö- och byggnadsnämnden föreslås besluta

att godkänna samrådsredogörelsen

att med ovan angivna ändringar och kompletteringar godkänna områdesbestämmelserna för Finntorpet för utställning.

Gagnef 2004-04-07

Göran Borgstrand
Stadsarkitekt

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄNLIVSMILJÖ - Samhällsplanering
Planarkitekt Hanna Kaplan
Telefon: 023-810 68
Telefax: 023-818 88
E-post: hanna.kaplan@w.lst.se

YTTRANDE

2004-02-09

Gagnefs kommun
Miljö- och byggnadsnämnden
Box 1
780 41 GAGNEF

2004-02-09

Dnr P 2003-0002

402-19428-03

Samråd om områdesbestämmelser för Finntorpet, Gagnefs kommun

Länstyrelsen har för samråd mottagit rubricerade områdesbestämmelser, upprättade i november 2003. Länstyrelsen har tidigare yttrat sig över program för områdesbestämmelser upprättat i februari 2003.

Vad gäller mellankommunal samordning samt hälsa och säkerhet har Länstyrelsen inget att erinra mot områdesbestämmelserna.

Riksintressen

Bestämmelsen Q formuleras lämpligen "Användning anpassad till bebyggelsens och odlingslandskapets kulturvärden".

Skyddsbestämmelsen om skogsmark (q₁) måste preciseras så att önskad karaktär på denna erhålls. Eventuellt kan Skogsvårdstydelsens klassningssystem för olika typer av skötsel tjäna som förebild.

Det är lämpligt att den stig som från vägen i söder leder upp till Finntorpet ingår i planens avgränsning.

Minskad lovplikt gäller enligt planen för tillbyggnader och komplementbyggnader med mindre area än 15 m². Byggnaderna på fäbodstället är i allmänhet så små att även en tillbyggnad på 15 m² väsentligt kan förändra gårdsbilden eller den tillbyggda stugans karaktär. Länstyrelsen föreslår en minskning av den bygglovsfria ytan till 10 m². De råd om utformning av bebyggelsen som medföljer bör göras tydligare med illustrationer på lämpliga tillbyggnadsätt, volymer, placering etc. I den minskade lovplikten ska vidare ingå att byggnaderna ska vara ofärgade.

Den utökade lovplikten inom planområdet ställer krav på tydlighet i de allmänna rekommendationerna om utformningen. Rekommendationerna ger exempelvis inte tillräcklig vägledning om vilka material som är lämpliga just vid fäbodstället. Råden för byggnadsvård måste stämma med den karaktär som önskas erhållas. Exempelvis är bräddtak, taktäckning med lertegel eller pannplåt de takkaraktärer som är önskvärda i fäboden. Råden får inte vara vilseledande genom att rekommendera ett utförande som inte är lämpligt i fäboden, som exempelvis tak av falsad plåt. I avsnittet om färgsättning och färger är det viktigt att det tydliggörs vilka råd som gäller för de olika byggnadstyperna.

Om rekommendationerna kring önskad bebyggelsekaraktär är tydliga, kan

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

YTTRANDE

2004-02-09

Dnr

402-19428-03

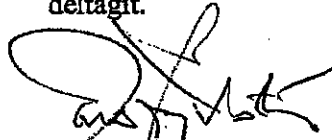
minskad bygglovplikt införs även för åtgärder som bidrar till att återställa en byggnads utseende till en äldre och i den lokala byggnadstraditionen hävdvunnen karaktär.

Det är viktigt att härbren, ladugårdar och andra driftsbyggnader tillhöriga månghusbruket bevaras. Länsstyrelsen vidhåller att det är olämpligt att dessa inreds till bostadsrum om det medför exteriöra förändringar som är främmande för byggnaden.

Övrigt

Det är lämpligt att det framgår av planhandlingarna, exempelvis under "övrigt", att odlingsrösen omfattas av biotopskydd.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit Lars Ingelström, beslutande och Hanna Kaplan, föredragande. Härutöver har företrädare för beredskapsfunktionen, kulturmiljöenheten, miljövårdsenheten och rättsenheten deltagit.

Lars Ingelström
länsarkitekt

Hanna Kaplan
planarkitekt

Områdesbestämmelser för **FINNTORPET**

i Gagnefs kommun, Dalarnas län

UTLÅTANDE

UTSTÄLLNING

Underrättelse

Miljö- och byggnadsnämnden beslutade 2004-04-28 att ställa ut områdesbestämmelserna enligt 5 kap 33§ plan- och bygglagen. Kungörelse om utställning har genom brev 2004-06-15 avsänts till länsstyrelsen och berörda sakägare. Kungörelsen anslogs på kommunens anslagstavla 2004-06-18 samt infördes i Borlänge Tidning, Dalabygden, Dalademokraten och Falu Kuriren 2004-06-18. Utställningen pågick från 2004-06-18 till 2004-08-31. Under utställningstiden har planhandlingarna funnits tillgängliga för granskning på kommunkontoret samt på kommunens hemsida www.gagnef.se.

Handlingar

Under utställningen har ärendet bestått av följande planhandlingar:

1. Beskrivning, bestämmelser och kartbilaga
2. Bilaga: Allmänna råd i byggnadsvård
3. Samrådsredogörelse
4. Fastighetsförteckning
5. Grundkarta

SAMMANFATTNING AV INKOMNA SYNPUNKTER

Yttranden utan erinringar

Följande remissinstanser har inte framfört några erinringar mot planförslaget:
Länsstyrelsen, 2004-07-12

Yttranden med erinringar

Här följer en sammanfattning av och kommentar till under utställningstiden inkomna synpunkter. Ett yttrande med synpunkter har inkommit. Yttrandet finns i sin helhet tillgängligt hos miljö- och byggförvaltningen.

Lars och Naime Lilja, 2004-08-27

Vårt yttrande över samrådsremissen har resulterat i tillägg i avsnittet Skogen, vilket är bra. Fortfarande känner vi som markägare dock ett stort behov av ytterligare vägledning för skogsbruket. Kanske skulle denna vägledning kunna ha formen av en bilaga med Allmänna råd i skogsvård för skog vid fåbodar, jämför bilagan med Allmänna råd i byggnadsvård?

Ytterligare vägledning för ett skogsbruk med natur- och kulturhänsyn vid fåbodar finns att tillgå via skogsvårdsstyrelsen eller länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

TIDIGARE FRAMFÖRDA SYNPUNKTER

Under samrådsskedet framförda synpunkter har beaktats genom ändringar och kompletteringar inför utställningen eller besvarats i samrådsredogörelsen. Önskemål från Lena Rasmusson-Nilsson och Kjell Nilsson om att planläggningen inte skall omfatta Ytterbacka 18:5 har ej tillgodosetts.

STÄLLNINGSTAGANDE

Inkomna synpunkter föreslås inte leda till några kompletteringar och ändringar av planhandlingarna.

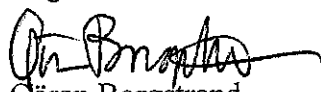
FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljö- och byggnadsnämnden föreslås besluta

att godkänna utlåtandet

att föreslå kommunfullmäktige att anta områdesbestämmelserna för Finntorpet

Gagnef 2004-09-08

Göran Borgstrand
Stadsarkitekt